

Bijlage 1

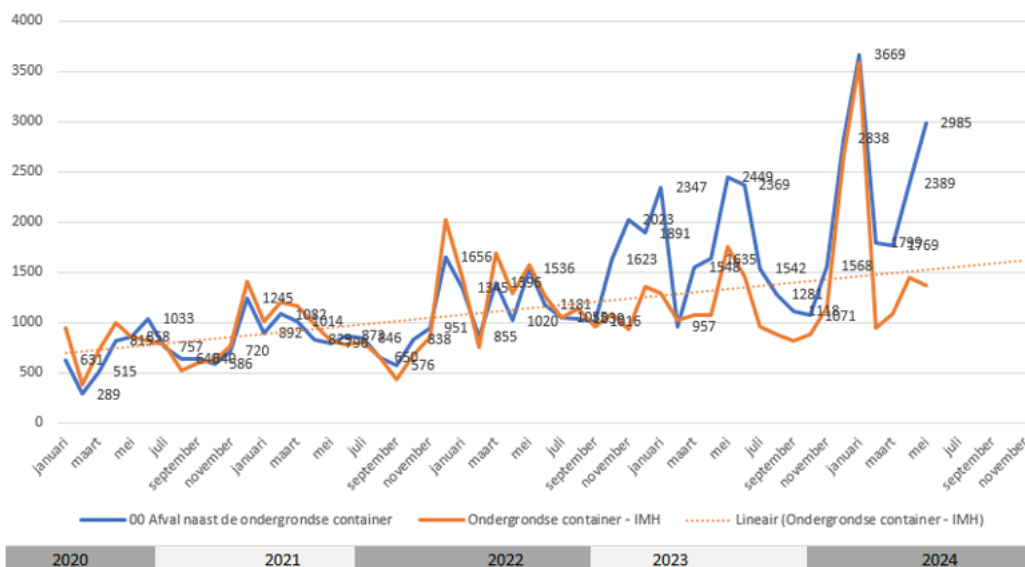
Ontwikkelingen en maatregelen rond bijplaatsingen

Ontwikkelingen

In de dagelijkse uitvoering van de inzameling wordt veel gebruik gemaakt van data. Deze data zijn bedoeld om de inzameling efficiënt te laten verlopen en te optimaliseren. De data genereren ook veel bijvangst, waardoor we door nadere analyses een breder beeld kunnen krijgen van wat er in de stad gebeurt. Welke ontwikkelingen zien we?

Stijgende lijn van meldingen

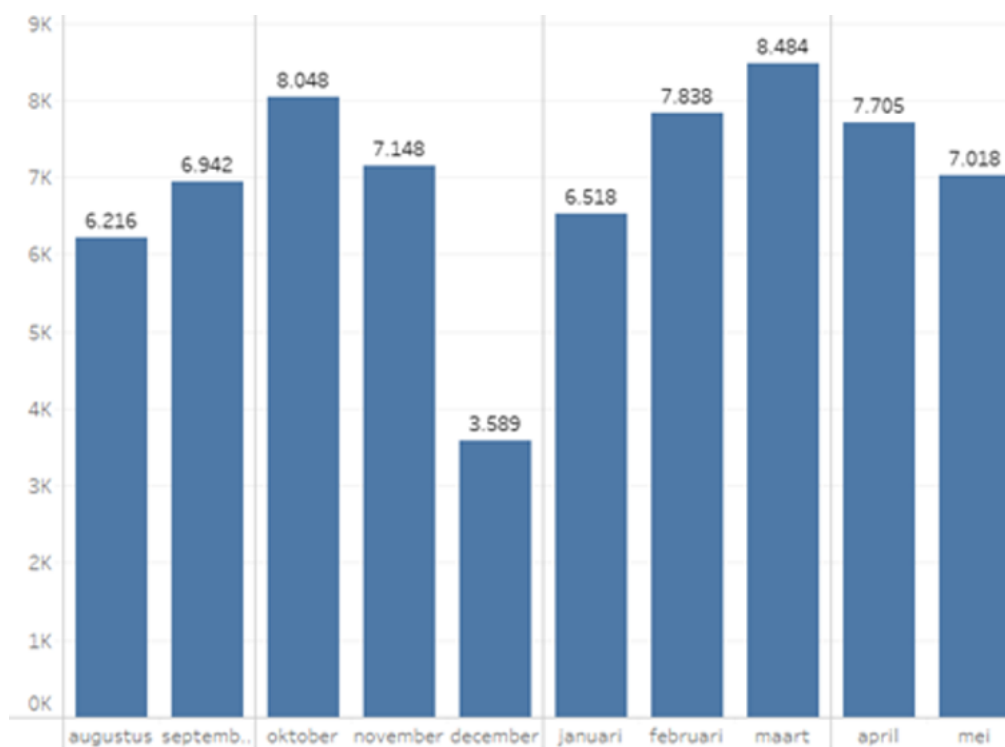
We constateren dat het aantal bewonersmeldingen over afval naast de ondergrondse container en het aantal meldingen over de staat van de ondergrondse containers sinds 2020 jaarlijks stijgt en er terugkerend een piek is in meldingen rond de jaareinden en in het voorjaar. Hierbij merken we op dat we de laatste jaren een hogere meldingsbereidheid bij inwoners zien en we dit ook stimuleren. Sinds november 2022 werken we met een nieuw meldingssysteem en vragen we actief aan bewoners om een melding te doen als ze in de buitenruimte een bijplaatsing aantreffen. De blauwe lijn geeft het aantal meldingen aan in de categorie 'afval naast de ondergrondse container', ofwel bijplaatsing. De oranje lijn geeft het aantal meldingen aan in de categorie 'ondergrondse container IMH', ofwel bijvoorbeeld een volle, verstopte of defecte container. Mogelijk dat men eerder een bijplaatsing constateert dan een volle, verstopte of defecte container.

Figuur 1 Aantal bewonersmeldingen over afval naast de ondergrondse container (blauwe lijn) en het aantal meldingen over de staat van de ondergrondse containers (oranje lijn)

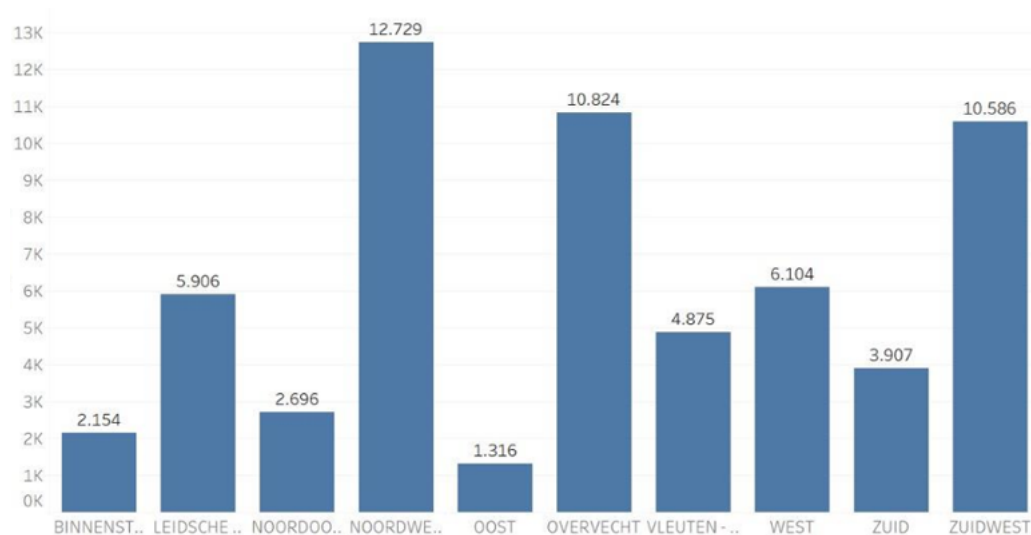
Veel verkeerd geplaatst afval naast de containers

Onze medewerkers van Stadsbedrijven registreren veel bijplaatsingen in de stad (Figuur 2). Sinds augustus 2023 zijn onze medewerkers die bijplaatsingen ophalen, uitgerust met een digitale routelijst op een tablet. Hiermee kunnen de medewerkers per locatie makkelijker aangeven of er wel of geen bijplaatsing is geconstateerd bij een ondergrondse container. Zij registreren óf er sprake is van verkeerd geplaatst afval naast de container, niet hoeveel afval er ligt.

Figuur 2 Aantal x verkeerd geplaatst afval naast de ondergrondse container bij 2189 adressen (aug. 2023 - mei 2024)

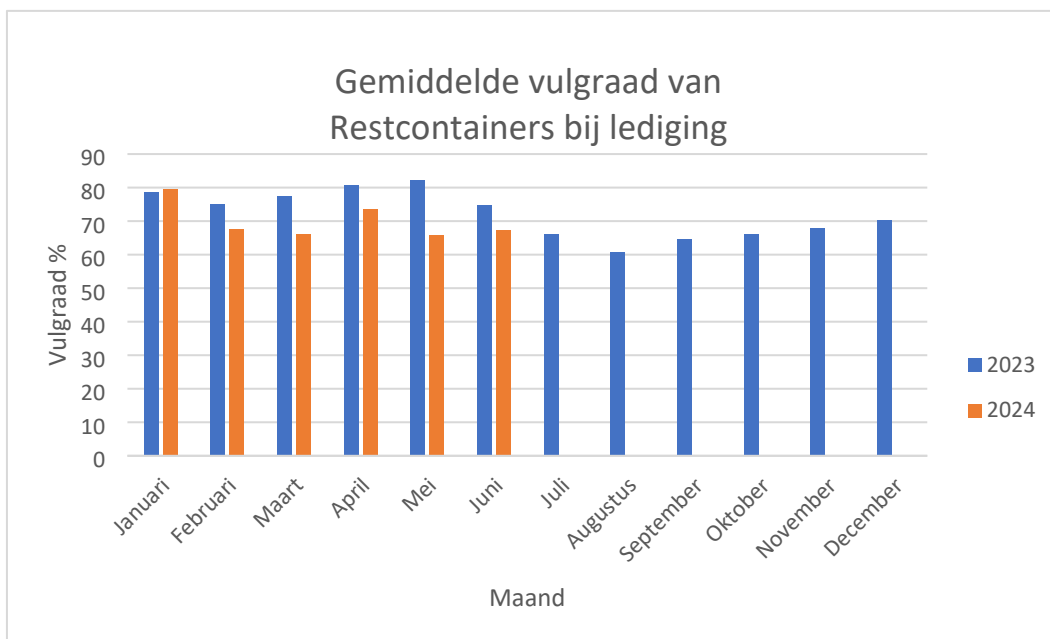
Wij zien dat bepaalde locaties in de stad hogere aantallen bijplaatsingen (zgn. hotspots) hebben, zoals in Overvecht, Noordwest en Zuid-West. In figuur 3 is het aantal bijplaatsingen per wijk weergegeven dat geregistreerd is door onze medewerkers die bijplaatsingen ophalen.

Figuur 3 Aantal x dat er verkeerd geplaatst afval naast de ondergrondse container ligt per wijk (aug.2023 - mei 2024)

Ondergrondse containers worden in de regel op tijd geleegd

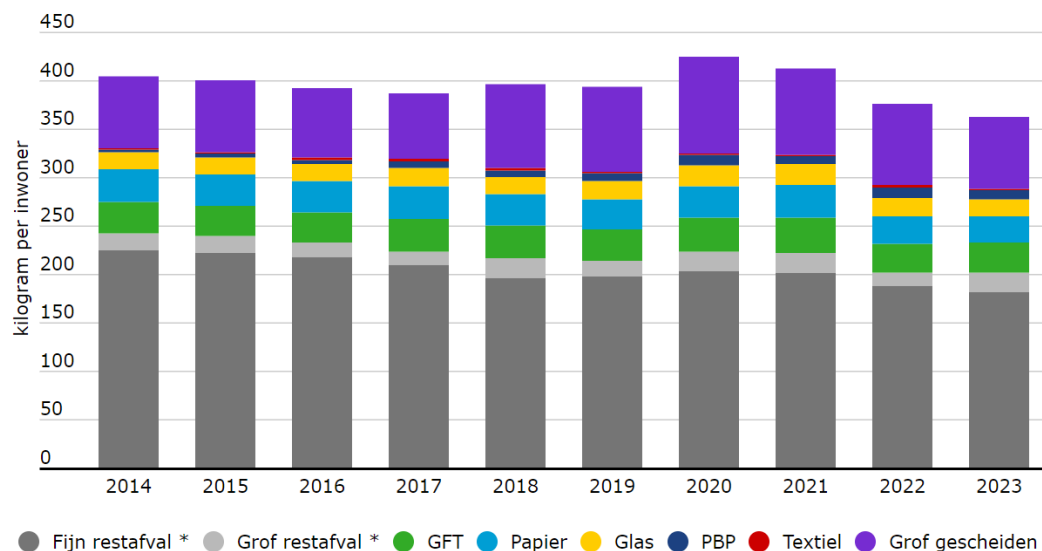
De ondergrondse containers legen we op basis van vulgraad. Ondergrondse containers hebben een sensor die meet hoe vol de container zit en hoe snel de container vult. Ondergrondse containers voor restafval staan soms alleen (solitair) of met meerdere in een cluster. Als de sensor meet dat de container of een cluster van containers voor 80% gevuld is, wordt deze op de planning opgenomen voor lediging de volgende dag. Doordat we een volmelding krijgen bij 80%, zit er nog ruimte in de container en kunnen mensen nog afval kwijt voordat hij geleegd wordt. We legen ondergrondse containers in de regel op tijd, zoals in figuur 4 te zien is. Uit deze data blijkt dat een hoge vulgraad niet uitzonderlijk is; het volgt de seizoenspatronen. In het voorjaar ruimen veel bewoners hun huis op, waardoor er meer afval wordt aangeboden. In de zomermaanden zijn er minder volle ondergrondse containers. Het komt incidenteel voor dat containers verstopt zitten of te laat geledigd worden door uitval van materieel en/of personeel, storingen of onverwacht hoog aanbod van afval.

Figuur 4 Gemiddelde vulgraad van restcontainers bij lediging

Minder afval in totaal, maar meer grof afval

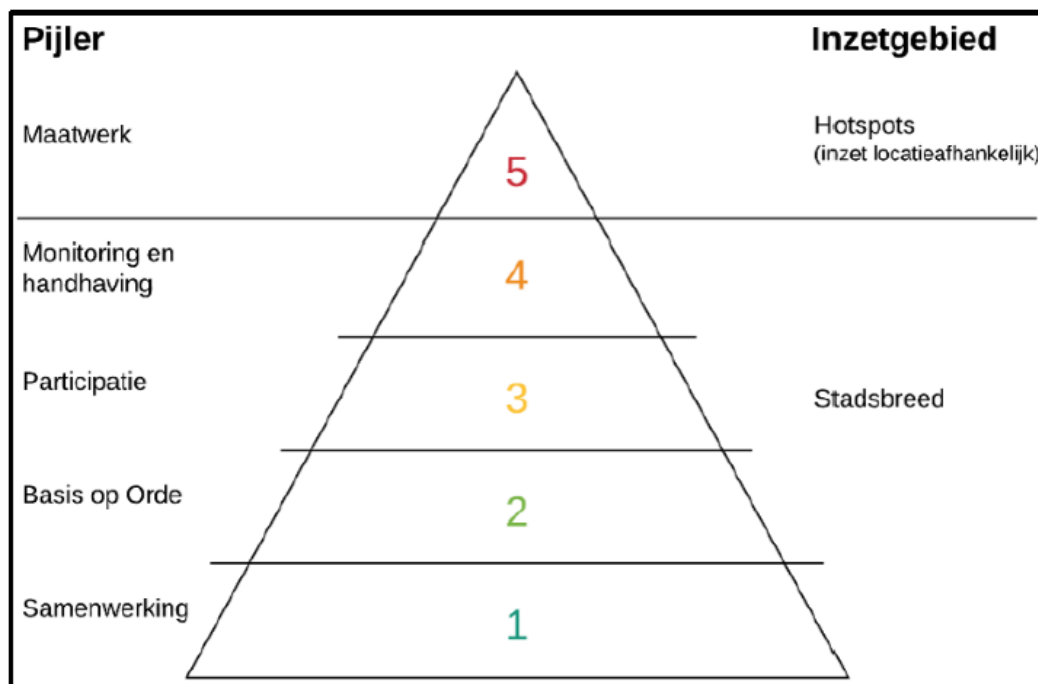
Het totale aanbod van afval daalt jaarlijks, met een tijdelijke stijging in de coronajaren 2020 en 2021. In 2023 is de totale hoeveelheid afval met 12,9 kg gedaald ten opzichte van 2022. We zamelen wel meer grof restafval in via de afvalscheidingstations, op afspraak aan huis op en als illegale bijplaatsing op straat. In 2023 zamelden we 4,9 kg bijplaatsingen per inwoner in. Dit is 1,3% van de totale hoeveelheid ingezameld afval.

Figuur 5 Afvalproductie per inwoner

Maatregelen rond bijplaatsingen

Sinds het najaar van 2016 treffen we diverse maatregelen om de problematiek rondom bijplaatsingen aan te pakken. In 2021 hebben we hiervoor de [aanpak Hotspots – Bijplaatsingen](#) opgesteld. De aanpak is gebouwd op vijf pijlers die verschillende maatregelen omvatten: Samenwerking, Basis op Orde, Participatie, Monitoring en Handhaving en Maatwerk. Om overlast tegen te gaan, richten we ons in eerste instantie op vier pijlers. Als na toepassing van maatregelen uit de eerste vier pijlers er nog steeds afval verkeerd aangeboden wordt, gaan we over tot pijler vijf: maatwerk. In de onderstaande paragrafen wordt stilgestaan bij elke pijler en de genomen maatregel.

Op [25 mei 2023 informeerden we de raad](#) over onze maatregelen in 2022. Hieronder leest u de belangrijkste maatregelen die we het afgelopen anderhalf jaar hebben uitgevoerd.

Samenwerking/ Maatwerk

Voor een succesvolle aanpak van bijplaatsingen is het van belang dat er met externe partners wordt samengewerkt. In het afgelopen anderhalf jaar deden we dat op de volgende manieren:

- In het kader van het programma 'Samen voor Overvecht' voerden we structureel overleg met de bewoners van Overvecht, woningbouwcorporaties en buurt- en welzijnsorganisaties om de overlast van afval op straat tegen te gaan. Deze samenwerking heeft geleid tot enkele maatwerkmaatregelen.
 - In samenwerking met woningbouwcorporaties en buurtambassadeurs is in 2023 een plan uitgewerkt om elke zaterdag in Overvecht bij een aantal hoogbouw locaties extra vaste grofvuildagen te organiseren. Dit is als maatwerkmaatregel ter aanvulling op de vaste grofvuilinzameling op afspraak. De medewerkers van Stadsbedrijven plaatsen sinds januari 2024 elke maand op twaalf verschillende plekken containers die door buurt of wijkambassadeurs worden bemand en waar bewoners zonder afspraak hun grofvuil kunnen aanbieden. Na zes maanden wordt de pilot geëvalueerd en wordt bekeken of deze maatregel wordt verlengd.
 - In Overvecht is gestart met het onderzoek naar de onderliggende oorzaken van bijplaatsingen. Hiervoor zijn er gesprekken gevoerd met de inwoners, onze wijkbureaus, buurtteams en welzijnsorganisaties. De resultaten van dit onderzoek nemen wij mee in onze verdere aanpak rond het verminderen van bijplaatsingen.
- Er zijn verschillende buurtagenda's waar het probleem rond afval wordt benoemd. Met de wijkbureaus vinden gesprekken plaats hoe we hierin samen met bewoners verder invulling aan kunnen geven. Zo worden er al stickers in verschillende talen ontwikkeld in Zuilen om de overlast van bijplaatsingen te verminderen, zijn er gedichten over afval door scholieren geschreven die geplaatst worden rondom containers in Parkwijk Zuid en worden in meer talen de aanbiedregels op alle containers in Parkwijk Zuid en Terwijde geplaatst. Een mooi initiatief van inwoners is de actie 'Schoon in de buurt' die al een aantal jaar loopt in Overvecht en een initiatief is van de Wijkambassadeurs Schoon. Hierbij worden basisscholen en soms ook ouders opgeroepen een tekening te maken, waarvan een collage wordt gemaakt en geplakt op de container. Het streven is vervolgens dat de container wordt geadopteerd door een ouder.

Basis op orde

Bij de basis op orde gaat het om de voorzieningen en communicatie. De basis op orde is cruciaal voor een effectieve aanpak van bijplaatsingen.

Voorzieningen/ Maatwerk

- Vanaf augustus 2023 is het gehele team dat bijplaatsingen ophaalt, gaan rijden met een digitale routekaart waarbij het registreren van bijplaatsingen is vereenvoudigd.
- Er is in 2023 begonnen met een omvangrijk onderhouds- én vervangingsprogramma. Dit heeft geleid tot veel (preventief) onderhoud waardoor we minder storingen kunnen verwachten. Daarnaast is de aanbesteding en gunning rondgekomen voor een nieuw type ondergrondse container en is gestart met de vervanging van de eerste (oudste) containers in de stad. Dit gaat om honderden containers die per jaar vervangen gaan worden.
- Er zijn nieuwe voertuigen besteld waarmee de ondergrondse containers geledigd worden. De eerste voertuigen rijden inmiddels.
- Voor zowel het ledigen van de ondergrondse containers als het verwijderen van bijplaatsingen zijn extra medewerkers aangetrokken.

De juiste werking van de containers wordt continue gemonitord. Storingen worden direct op locatie bekeken en zo mogelijk opgelost.

- Alle ondergrondse containers (restafval, papier & karton, glas en textiel) maken wij minimaal 2 keer per jaar van binnen en buiten helemaal schoon. We maken de containers een keer extra schoon als er een melding over komt of als wij zelf zien dat deze heel vies is. Ook maken we de plaat rondom de containers bezemschoon.
- Onze medewerkers van Stadsbedrijven hebben als proef alle top-10 locaties intensiever schoongemaakt dan gebruikelijk in de hoop dat het aantal bijplaatsingen zou verminderen. Dit is helaas niet het geval geweest, zodat we deze intensivering niet hebben voortgezet. Om inwoners te motiveren en te stimuleren het juiste aanbiedgedrag te vertonen, is een aantal van deze locaties voorzien van stickers met informatie over het aanbieden van afval en staan er regelmatig kraampjes waarbij hierover voorlichting wordt gegeven. We blijven ze meten en schoonhouden.
- De bestrating rondom containers houden we netjes bij en repareren we indien nodig. Klachten en eigen constatering worden binnen een week opgelost.

Communicatie/ Maatwerk

- In 2023 is de paraplu campagne ontwikkeld voor alle communicatie rond afval en schoon: Utrecht ons schone Stadsie. In de campagne gaan we altijd uit van een positieve benadering en benadrukken we de gezamenlijke inzet: we hebben gemeente én inwoners nodig om de stad schoon te houden. Onder deze paraplu komen steeds verschillende 'Schoon'-onderwerpen aanbod. Zo geven we informatie over de regels rond ondergrondse containers en het juist aanbieden van afval. De onderwerpen 'schoon' en 'afval' houden we het hele jaar door onder de aandacht door middel van verschillende mini-campagnes en communicatie-uitingen onder dezelfde paraplu.
- We hebben nieuwe stickers voor onze ondergrondse containers ontwikkeld. Deze worden gebruikt op locaties waar we nieuwe ondergrondse containers plaatsen (bijv. in Oost). De bestickering is simpel, positief en beeldend. Het doel is inwoners te motiveren en stimuleren het juiste aanbiedgedrag te vertonen.
- In april jl. lanceerden we als maatwerkoplossing een minicampagne in de wijken die extra aandacht nodig hebben, namelijk Kanaleneiland (Zuidwest), Overvecht en Noordwest. De communicatie gaat over het goed aanbieden van afval in ondergrondse containers en vindt plaats onder de paraplu 'Utrecht Ons Schone Stadsie'. We communiceren bij de ondergrondse containers met stickers, natuurlijk graffiti en posters op de grond. We willen op een vriendelijke en ludieke manier het juist aanbieden van afval onder de aandacht brengen.
- We hebben enkele containers op hotspotlocaties voorzien van folie met vrolijke illustraties en tekst over hoe om te gaan met afval (wrappen). Twee locaties in Overvecht en twee locaties in Kanaleneiland zijn hiervoor geselecteerd. We meten of deze maatwerkoplossing werkt en kijken daarna of we het op andere hotspotlocaties kunnen toepassen.

Participatie/ Maatwerk

De stad schoonhouden doen we samen. Door het vergroten van bewustzijn en het met elkaar schoonhouden van de stad, streven we naar meer betrokkenheid en samenwerking. In 2023 hebben we de volgende activiteiten ondernomen:

- Extra inzet Utrecht Schone Stad Coaches. Onze Utrecht Schone Stad Coaches voerden gesprekken met bewoners in de wijken waar een hotspotlocatie is door langs de deuren te gaan en door middel van een informatiekraam op een centrale plek. Zij geven gratis gastlessen op basisscholen, praten met inwoners hoe zij het beste met afval kunnen omgaan, gaan met scholieren of vrijwilligers de wijk in om zwerfafval op te ruimen, ondersteunen bedrijven bij het ophalen van afval en staan regelmatig met een speciale informatietent in de wijk. In 2023 hebben zij plandelaars ondersteund die in ruim 2000 straten actief waren, ondersteunden ze de Landelijke opschoondag, de Utrechtse Plandeldag, World clean up Day en de Utrechtse UIT-dagen. Ook dit jaar zijn ze hiermee volop bezig.

- Bewoners kunnen zich sinds 2023 aanmelden voor het adopteren van een ondergrondse container. Bij containeradoptie verstrekt de gemeente een sleutel voor de ondergrondse container, een bezem en een prikstok om verstoppingen door te prikken. Het aantal containeradoptanten groeit jaarlijks. Het aantal containeradoptanten is in 2024 gestegen. Inmiddels hebben meer dan 200 containers een adoptant.
- Bewoners kunnen de aanleg van een containertuintje rondom de containerplaat aanvragen. Het tuintje wordt aangelegd door de gemeente en de bewoners nemen het groen in zelfbeheer.

Monitoring en Handhaving

Monitoring

Een goede analyse van het probleem is noodzakelijk, zodat we beschikbare tijd en middelen efficiënt in blijven zetten. Dit doen we door verzameling en monitoring van data.

- Zoals vermeld in de raadsbrief 'Voortgang Aanpak Hotspots - Bijplaatsingen, Evaluatie regels bedrijfsafval en Pilot Doneerringen' van mei 2023, onderzoeken we de mogelijkheden van beeldherkenning voor het verzamelen van informatie over bijplaatsingen. Hierbij zullen we rekening houden met de AVG-wetgeving. We zien dit als een kans om de buitenruimte op een slimme en meer efficiënte manier schoon te maken en te houden.
- Naast de CROW-beeldmaatlat bijplaatsingen meten wij ook op aanvullende eigen meetlatten 'bijgeplaatst afval rondom container' en 'beplakking graffiti'.

Handhaving/ Maatwerk

Om de overlast van bijplaatsingen te verminderen, vindt dagelijks handhaving op bijgeplaatst afval plaats.

- In 2023 zijn we gestart met extra handhaving op locaties waar veel overlast is (hotspotsroutes). Daarnaast rijdt Handhaving dagelijks mee met Stadsbedrijven tijdens het opruimen van bijplaatsingen. Deze inzet wordt gedurende de week roulerend verdeeld over de wijken.
- Sinds 2023 is het boetebedrag gelijkgetrokken en gekoppeld aan de hoogte van de strafrechtelijke boete voor bijplaatsingen. Hiermee is het boetebedrag in 2023 verhoogd van €75 naar €100. Voor 2024 houdt dit een verhoging in van €10 naar een boetebedrag van €110.
- In 2023 zijn er 1799 boetes uitgeschreven voor het bijplaatsen van afval naast containers. Dit is ongeveer 33 procent meer dan in 2022 (1353 boetes).
- In 2024 intensiveren we, met incidentele middelen, de handhaving op bijplaatsing. Een maatwerkmaatregel binnen deze intensivering is het eventueel vaker afrijden van hotspotlocaties binnen het maatwerktraject. Op die manier is de handhaving zichtbaarder en reduceert dit mogelijk het bijplaatsingsgedrag. De realisatie van deze maatwerkoplossing en de intensivering in zijn algemeen, is wel afhankelijk van de beschikbare handhavingscapaciteit (krapte arbeidsmarkt).